

ogen tot een voorbeeldig *exemplum* hebben gemaakt, voor de hedendaagse lezer blijft hij daardoor een eendimensionale figuur, waarmee het niet gemakkelijk is zich te identificeren. Nergens doet de auteur bovendien pogingen dit beeld van kanttekeningen te voorzien. Sterker nog, overal waar vraagtekens bij het optreden van de zeeheld kunnen worden geplaatst, zoals in het geval van zijn exorbitante eisen ten aanzien van het opperbevelheerschap van een nieuwe expeditie na zijn succes met de Zilvervloot of ten aanzien van zijn betekenis voor de hervorming van de marine, is Prud'homme van Reine de eerste die het voor zijn hoofdpersoon opneemt. Een intrigerende biografie levert dat helaas niet op.

Naast een biografie is *Admiraal Zilvervloot* echter tevens - en misschien wel bovenal - het relaas van de verovering van de zilvervloot, dat de kern van het boek uitmaakt. De spanning van het boek wordt er niet door vergroot. Want waar Piet Heins zeemansavonturen vóór 1628 nog tal van hachelijke momenten kenden, is de verovering zelf een anticlimax, zoals dominee Spranckhuysen reeds in zijn in 1629 verschenen relaas moest vaststellen: „Onghe-twijffelt sal nu den leser verwachten een groot-en alarm, daernaen een schrickelijcken strijdt ende eintelijck mejnen te sien een zee, gheverwet met menschenbloet [...] Maer hoe liep het af? O, de groote Godt, in wiens handen alle herten zijn, die heeft den onsen leeuwenherten gegeven, ende de trotse Spaengarden alle haer herten benomen; soo dat sij haer selven niet eens in postuere stelden om te vechten, maer wel om te vluchten”.

Admiraal Zilvervloot ontbeert zo een spanningsboog en moet het sterker nog dan de vorige zeeheldenbiografieën in de reeks hebben van de beschrijvingen van expedities, schermutselingen en zeegevechten. Die zijn doorgaans vaardig en aanstekelijk, maar ook wat oubollig en jongensboekachtig. Prud'homme van Reine schotelt zijn lezers in die passages een wereld voor vol uitroepetekens, waarin „het ruime sop” wordt gekozen, „snode plannen” worden gesmeed, „buiten de waard” wordt gerekend en een „groot waagstuk” wordt uitgevoerd. Dat was, als we de auteur mogen geloven, de wereld waarin zeventiende-eeuwse zeehelden als Piet Hein zich thuis voelden, met alle gevolgen van dien. „Piet Hein”, zo lezen we in de beschrijving van het

treffen met enkele Oostendse kapers, „moet zich in zijn element hebben gevoeld. Dit was weer eens wat anders dan de gemakkelijke verovering van de zilvervloot, dit vergde een robbertje vechten zoals in Bahia! Naast kapitein Tromp stond de luitenant-admiraal op het achterdek van de *Groene Draeck* instructies te geven aan zijn scheepsvolk. Het oorverdovende gevecht was ongeveer een halfuur aan de gang toen Piet Hein een explosie in zijn lichaam voelde en het hem zwart voor de ogen werd. In de rook zag Tromp Piet Hein naast zich neerzigen op het dek. De luitenant-admiraal was dodelijk getroffen door een kogel van acht pond in de schouder vlak bij zijn hart, zodanig ‘dat hij datelick is dootgebleven’”. Voor de liefhebbers van avonturenromans, zullen we maar zeggen.

Paul Knevel

RONALD PRUD'HOMME VAN REINE, *Admiraal Zilvervloot. Biografie van Piet Hein*, De Arbeiderspers, Amsterdam / Antwerpen, 2003, 257 p.

Noot

(1) Zie de recensie door PAUL KNEVEL, „Schittering en schandaal”, in: *Ons Erfdeel*, jg. 44 (2001), nr. 4, pp. 624-627.

Schijn en wezen bij Tomas Lieske

Sommige schrijvers tasten steeds dezelfde thema's af. Hun inspiratiebron lijkt onuitputtelijk, maar ze komen nooit tot het definitieve boek. Dat schrikbeeld heeft Tomas Lieske van zich afgeworpen met zijn jongste roman, *Gran Café Boulevard*. Hierin brengt hij een opmerkelijke synthese van zijn oeuvre tot stand; het is zijn meest evenwichtige literaire constructie tot nog toe. Hoe overweldigend de voorgangers ook waren - geholpen door een overschot aan verbeelding - soms raakte de schrijver in de war, soms begon een boek naar het einde toe te zwalpen. Dat is niet het geval in *Gran Café Boulevard*. Tomas Lieske behoudt een ijzeren greep op zijn verhaal en brengt zijn vaste thema's, karakters en locaties samen in een treffend nieuw geheel.

Lieske is een Hagenaar die de mentaliteit kent van de straat. Daarom houdt hij ervan alles open te trekken. Zo komt in *Nachtkwartier* (1995) een Turk van de tweede generatie aan bod, die als militair op schokkende manier kennismaat met het land van zijn vaders. Lieskes hoofdpersonages zijn buitenstaanders, die botsen met hun omgeving. Het meest tot de verbeelding sprekend voorbeeld is

Franklin, uit de gelijknamige, met de Librisprijs 2001 gelauwerde roman. Dit emotioneel verwaarloosde, op een kostschool grootgebrachte schoffie, groeit met zijn grote liefde Michelle aan zijn zij uit tot een faustische figuur. Gevoelige, intelligente kinderen krijgen de meeste klappen, maar ze zijn bij Lieske vaak het weerbaarst als het op overleven aankomt. In hun directe omgeving houdt zich meestal ook een hondstrouw, maar boers sujet op, om het contrast met de buitenwereld nog te versterken. Ongewild zorgen ze voor de ondergang van de held: zoals in *Franklin* en ook in *Gran Café Boulevard* blijkt, is de afgrond nooit veraf.

In de verhalenbundel *Gods eigen kleinzoon* (1996), een briljante keur van mythische, historische en autobiografische verhalen, trekt Tomas Lieske zijn universum verder open door ons naar Spanje mee te voeren, meer bepaald naar Baskenland. De primitieve uitgestoten die hij er vindt zijn legio - zo staat het geitenhoedstertje Horna eigenlijk al model voor Pili Eguren uit de nieuwe roman - en nu vindt hij er ook de stof voor het overkoepelende project dat *Gran Café Boulevard* geworden is. Het boek begint weliswaar met een oer-Hollandse proloog over een Friese familie die in de jaren twintig van de vorige eeuw een Zuid-Hollandse hoeve betreft en door de autochtone bevolking als een bende indringers behandeld wordt. Maar dit bucolische kinder verhaal over de twee broertjes Albronda krijgt een verrassende pendant in het statige Noord-Spanje van net na de Tweede Wereldoorlog. De eerste ontmoeting van de twee hoofdpersonages op de trein naar Bilbao belooft niet meteen veel goeds, maar het is duidelijk dat het lot hen samenbrengt.

Alexander Rothweill is een eerste klas gladjanus: rond de dertig, verzorgd uiterlijk, knap kostuum, met brillantine platgestreken pruikje. Dat hij ook een zwendelaar is, blijkt uit zijn bezigheden: „Het vervalsen van identiteitspapieren en paspoorten was zijn belangrijkste bron van inkomsten”. Het meisje dat tegenover hem zit is Pili Eguren: amper twintig,

Parijs, 1900 - Foto: anoniem.

grootgebracht in een wezengesticht bij de nonnen nadat haar ouders onder Franco waren omgebracht, maar intussen geadopteerd door een welgesteld kinderloos paar. Pili is geraffineerd en ze kent het klappen van de zweep. Toch wordt ze bestolen op de trein en ze weet dat de vreemde snoeshaan tegenover haar er de hand in heeft. Maar ze wordt op een onweersaanbare manier tot hem aangetrokken. Er gaat een tijd overheen, maar uiteindelijk gaan ze samen iets drinken in *Gran Café Boulevard*.

Veel meer dan sfeer creëren hoeft de locatie van dit etablissement van stand verder niet te doen. Alexander, de strakke dandy, en de felle, gepassioneerde Pili, zijn kleurrijk genoeg om het verhaal te schragen. Maar het is wel Pili die het vuur in haar gereserveerde minnaar moet ontsteken. Hoe authentiek zijn liefde voor haar ook is, hij is te verlegen om de eerste stap te zetten. Dat verraadt zijn noordelijke inborst: Pili twijfelt op dat moment nog niet aan zijn identiteit, maar de lezer is haar voor in het situeren van de meestervervalser, zeker wanneer ze moeten vluchten omdat hij verdacht wordt van hulp aan het verzet. Gehuld in een kluwen van leugens en vervalste documenten, kondigt de tocht van het paar naar Parijs meteen het begin van het einde aan. De seksuele aantrekking blijft, het spel van maskerade en uitdagen houdt hen in de ban, maar al gauw wordt het vermoeden bevestigd: Alexander Rothweill is niemand minder dan de volwassen Taco Albronda, die in de proloog nog met zijn broer Fedde in de Hollandse polder stoeide.

Geleidelijk aan verplaatst Tomas Lieske de actie naar Nederland, waar Fedde teruggetrok-